

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

tillhörande Översiktsplan 2045 för Årjängs kommun

Titel	Miljökonsekvensbeskrivning, tillhörande Översiktsplan 2045 för Årjängs kommun
Beställare	Årjängs kommun
Konsult Författare	SBK Värmland AB Ann-Catrin Viläng Marielle Nilsson

INNEHÅLL

Inledning.....	4
Icke teknisk sammanfattning	5
Strategisk miljöbedömning	6
Förutsättningar	8
Historia och demografi	9
Bebyggelse och Infrastruktur	10
Service och arbetsmarknad	11
Planförslag och alternativredovisning	12
Sammanfattning av planförslaget	13
Nollalternativ	15
Alternativ utveckling för vindkraft	16
Miljöbedömning	18
Metodbeskrivning	19
Buller	20
Naturvärden	22
Jordbruksmark	24
Landskapsbild	26
Friluftsliv	28
Miljöeffekter och konsekvenser, miljömålen	30
Uppföljning och åtgärder	32
Uppföljning	33
Åtgärdslista	33

INLEDNING

ICKE TEKNISK SAMMANFATTNING

Denna miljökonsekvensbeskrivning (MKB) tillhör Översiktsplan 2045 för Årjängs kommun.

Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av mark- och vattenområden och den bebyggda miljön. Planen är inte juridiskt bindande men ska ge vägledning för beslut om hur den fysiska miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Planen ska spegla den politiska majoritetens viljeinriktning.

Miljöbedömningen ska ske parallellt med arbetet att ta fram översiktsplanen för att integrera resultatet av bedömningen i översiktsplanen.

Översiktsplanens miljöpåverkan

I miljöbedömningen har fem aspekter miljöbedömts:

- Jordbruksmark
- Friluftsliv
- Naturvärden
- Landskapsbild
- Buller

Miljöbedömningen resulterar i förväntade negativa konsekvenser på landskapsbild baserat på påverkan från en eventuell järnväg på bro samt för jordbruksmark.

Risk för negativa konsekvenser med hög sannolikhet bedöms för buller och naturvärden, även där är järnvägen dimensionerande.

Risk för negativa konsekvenser med låg sannolikhet bedöms för friluftsvärden baserat på möjlig vindkraftsutbyggnads påverkan på friluftsområden där värden är orördhet och vildmarkskaraktär.

Sammanfattning av åtgärder

Enligt 6 kap. miljöbalken (MB) ska en miljökonsekvensbeskrivning innefatta en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som ett genomförande av planen medför.

Miljöbedömningen för översiktsplanen har resulterat i ett antal åtgärder för att minska risken för negativa konsekvenser.

Uppföljning

Miljöbedömningen har resulterat i ett antal åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den påverkan som planen medför samt aspekter som bör inkluderas i fortsatt arbete med planförslaget. Åtgärderna har tagits fram när risker för negativa konsekvenser har identifierats och har antingen arbetats in i översiktsplanen eller listats som åtgärd i denna MKB. Eftersom det inte är möjligt att veta exakt hur utfallet av planen blir kan åtgärder för uppföljning anpassas efterhand som planen genomförs.

Uppföljning av åtgärder föreslås integreras i översiktsplanens åtgärdslista i syfte att det ska vara en kontinuerlig övervakning på behovet av de åtgärder som föreslås. Uppföljning bör ske i det dagliga tillsyns- och miljöarbetet samt i samband med planering och lovgivning.

En samlad genomgång av miljöbedömningens och översiktsplanens åtgärder görs i samband med framtagande av planeringsstrategi.

STRATEGISK MILJÖBEDÖMNING

Vad är en strategisk miljöbedömning

Enligt 6 kap. 3 § miljöbalken (MB) ska en strategisk miljöbedömning genomföras om planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. 2 § miljöbedömningsförordningen anger att en betydande miljöpåverkan ska antas om planen, programmet eller ändringen anger förutsättningar för att bedriva sådana verksamheter eller vidta sådana åtgärder som anges i 6 § miljöbedömningsförordningen eller i bilagan till denna. En översiktsplan innebär i princip alltid en betydande miljöpåverkan eftersom den behandlar flera av dessa åtgärder.

En miljöbedömning syftar till att integrera miljöaspekter i planeringen för att främja en hållbar utveckling. Genom att miljöbedömningen sker parallellt med planarbetet leder detta till att bedömningsresultat kan forma planen. I miljöbedömningen ska planens miljöeffekter identifieras, beskrivas och bedömas.

Miljökonsekvensbeskrivning

Vad som ska miljöbedömas och därmed ingå i miljökonsekvensbeskrivningen avgränsas i ett avgränsningssamråd med länsstyrelsen. Det som ska miljöbedömas ska enligt 6 kap. 12 § MB vara rimligt utifrån planens innehåll och detaljeringsgrad.

Geografisk avgränsning

Den geografiska avgränsningen är huvudsakligen kommundragningen. För frågor som inte styrs av geografiska gränser har perspektivet vidgats, exempelvis för rekreationsområden, transportsystem och elproduktion.

Avgränsning i tid

Den strategiska miljöbedömningen följer översiktsplanens planeringshorisont som är 2045.

Sakavgränsning

Miljökonsekvensbeskrivningen avgränsas till att belysa planens huvudsakliga inriktning och övergripande ställningstaganden. Den begränsas vidare till de konsekvenser som kan antas ge en betydande miljöpåverkan.

Processen att ta fram en rimlig avgränsning skedde i översiktsplanprocessens inledande arbete, parallellt med framtagandet av utvecklingsinriktningen.

Begrepp

Inriktning

En huvudsaklig inriktning i planförslaget.

Vad i planförslaget är av mer betydande karaktär?

Effekt

Den förändring som uppkommer av en föreslagen aktivitet.

Vad kan hända med människa och miljö?

Konsekvens

Betydelsen av förändringen utifrån effekten som har uppkommit.

Hur påverkar detta människa och miljö?

Miljöeffekter finns beskrivet i 6 kap. 2 § miljöbalken.

Avgränsningen innebar att de huvudsakliga inriktningarna identifierades varpå de större möjliga effekterna av aktiviteterna bedömdes. Av effekterna bedömdes vilka som kan leda till betydande konsekvenser som därmed bör ingå i miljöbedömningen.

Ett avgränsningssamråd hölls 2026-03-10.

Planförslagets huvudsakliga inriktningar

Ett uttalat viktigt ställningstagande i Årjängs kommun är möjliggörande för ett (fortsatt) gott liv på landsbygden där planerande för en åldrande befolkning behöver vara i stort fokus. Kommunens tydliga fördelning av flest boende utanför tätort ger en tydlig bild av att det är landsbygdsboende som eftersöks vid kvarboende eller flytt till kommunen.

Årjängs kommun har valt att peka ut en möjlig sträckning av ny järnväg inom kommunen med hänvisning till det ökade behov av beredskap och transporter mellan Sveriges och Norges huvudstäder men kommunen ser även en vinning för den egna befolkningen med utökade möjligheter till minskat bilbehov, ett ökat kollektivt

och hållbart resande och möjlighet för arbetspendlande både in och ut ur kommunen.

Vid framtagandet av översiktsplanen har vindkraftsfrågan diskuterats. Översiktsplanen redovisar inför samråd endast ställningstagande om att de ställer sig positiva till förtätning och komplettering av befintliga områden. Att gå mot en högre elektrifiering av samhället medför ett viktigt avvägande mellan flera allmänna intressen såsom landskapsbild, påverkan på tysta områden och en upplevd försämrad boendekvalitet.

Inriktning	Möjlig påverkan och effekt	Aspekter som ska konsekvensbedömas
Levande landsbygd	Spridd bebyggelse, påverkan på landskapsbild och ökat resande Påverkan på jordbruksmark Påverkan på friluftsområden Påverkan på naturvärden Påverkan på kulturvärden Ökad efterfrågan på service Ökat antal enskilda avlopp Attraktiva boendekvaliteter Fortskridande av historisk bebyggelsetradition	Jordbruksmark Friluftsliv Naturvärden
Kommunikationer, järnväg	Påverkan på landskapsbild Påverkan på kulturmiljöer Påverkan på naturmiljöer Ökad grad av störningar, främst buller Möjliggör kollektivt resande Större geografisk arbetsmarknad	Naturvärden Landskapsbild Buller
Vindkraft	Påverkan på landskapsbild Påverkan på friluftsliv Påverkan på naturvärden Ökad grad av störningar, främst buller Möjliggör förnyelsebar energi	Naturvärden Friluftsliv Landskapsbild Buller

Aspekter som föreslås konsekvensbedömas

- Jordbruksmark
- Naturvärden
- Friluftsliv
- Landskapsbild
- Buller

Miljökonsekvensbeskrivningen innebär ingen heltäckande miljöbedömning för vindkraft och järnväg utan de olika alternativen övergripande påverkan på de sakfrågor som ska konsekvensbedömas. Vid ansökan om tillstånd för vindkraft provas etableringen utifrån miljöbalken genom länsstyrelsen.

FÖRUTSÄTTNINGAR

HISTORIA OCH DEMOGRAFI

Historisk framväxt

Viktiga strukturer för den historiska framväxten har varit dragning av rikets vägnät genom kommunen, sjösystemet och Dalslands kanals utbyggnad 1868 som gav möjlighet till transport till Väneren och närheten till norska gränsen som har skapat arbetsvandringar och handel.

Årjängs kommun är ett av de områden i Värmland som varit först med en jordbruksekonomi. Jordmännen och de självägande bönderna har varit en bidragande faktor till dagens många egenföretagare.

Skogsbruket var länge en binäring till jordbruket. Skogsbruket och timmerhandeln med Norge är en av grunderna till att Årjäng etablerades som handelsplats.

Demografisk utveckling

I Årjängs kommun uppgick folkmängden i slutet av 2025 till 9734 invånare vilket är den lägsta siffran (för månad 12) under 2000-talet.

Liksom för Sverige i stort har Årjängs kommun problem med ett vikande födelsenetto, vilket är den största orsaken till en minskad folkmängd och förändrad åldersstruktur. Vid jämförelse (2024) ligger dock Årjängs kommun snitt för levande barn per kvinna (1,73) något högre än snittet för Sverige (1,43) och Värmland (1,42).

Det minskade födelsenettet balanseras till viss del upp av ett positivt flyttnetto. Den demografiska utveckling-

en i kommunen antas fortsätta. En minskad folkmängd och en äldre befolkning leder till flera utmaningar, exempelvis en större försörjningsbörda och förändrade behov av kommunens lokaler.

Trots att befolkningen minskar och det har tillkommit få bostäder i kommunen har antalet hushåll ökat. Detta innebär att det finns ett bostadsbehov trots det minskande antalet invånare.

Demografi, delområden

Vid granskning av den demografiska statistiken för SCB:s distrikt samt DeSo-områden (demografiska statistikområden) skiljer det sig något mellan olika delområden inom kommunen. En positiv befolkningstrend kan utläsas inom Töcksmarks, Holmedal och Silleruds distrikt mellan åren 2016-2023. För tätorterna kan en positiv befolkningsutveckling utläsas mellan 2010-2023.

Studerar man åldersfördelningen inom delområdena har Lennartsfors och Blomskog den största andelen invånare över 65+. I delar av Årjängs tätort samt Sillerud ökar den yngre befolkningen (0-39 år), medan den minskar i Östervallskog, Västra Fågelvik, Lennartsfors och Blomskog. För resterande delområden är det en jämn utveckling av åldersstrukturen.

Det kan skönjas en korrelation mellan en stabil eller ökande befolkning och lokalisering av kommunens skolor samt tillgång till service och god infrastruktur.

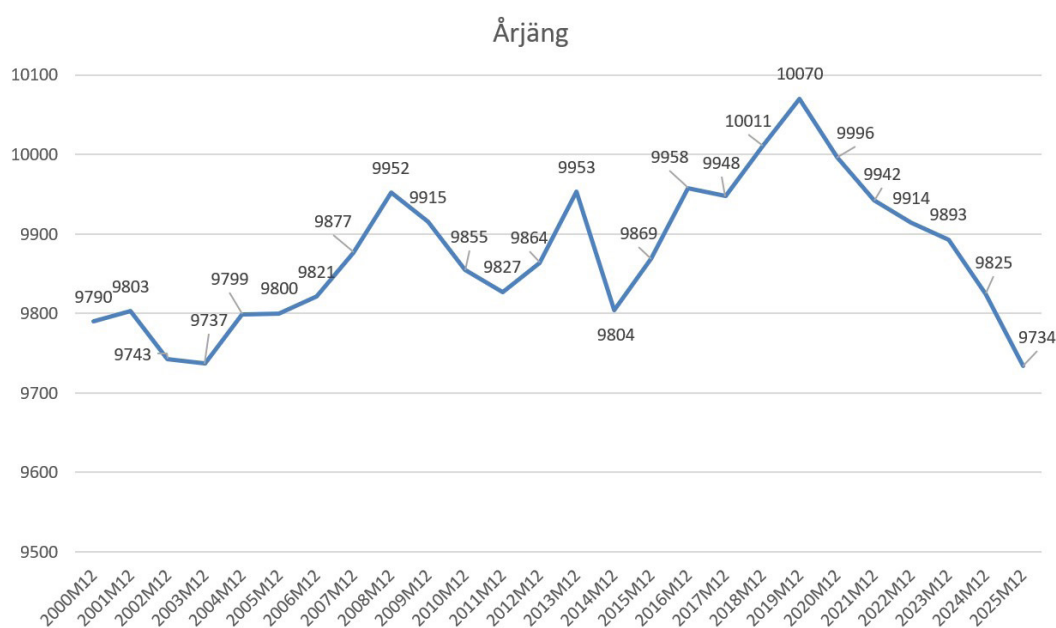

Bild: Invånarantal månad 12 för Årjängs kommun, år 2000-2025 (SCB).

BEBYGGELSE OCH INFRASTRUKTUR

Bebyggelse

Årjängs kommun är en utpräglad landsbygdskommun. Befolkningen uppgick till 9825 personer 2024 och av dessa bodde 53,3% utanför tätort.

Tätorterna Årjäng (centralort) och Töcksfors är båda belägna invid det huvudsakliga kommunikationsstråket, E18, och kommunens läge vid norska gränsen är och har varit gynnsam för kommunens framväxt.

Det huvudsakliga bostadsbeståndet i kommunen utgörs av småhus följt av flerbostadshus. Bostadsbeståndet består till största del av egenägda bostäder.

Vid jämförelse med länet bor man i Årjängs kommun kvar längre i sin villa än i länet vilket minskar rörligheten på bostadsmarknaden. Vidare har kommunen också en av de högsta andelen utlandsägda fritidshus i länet vilket påverkar bostadsmarknaden. Det har dock visat sig att det inte endast är den geografiska närheten som är avgörande utan valutakurser vilket har medfört en större andel köpare från centraleuropa (NWT, 2025).

I kommunen finns en efterfrågan på attraktiva sjönära bostäder samt boenden inom tätort med närhet till skola och annan offentlig och kommersiell service som tillsammans ger attraktiva boendemiljöer och ett enklare vardagsliv.

En åldrande befolkning ger också ett bostadsbehov i form av fler tillgänglighetsanpassade bostäder, samt andra typer av bostäder för äldre som inte är i behov av vårdboende. Att tillgodose denna gruppens bostadsbehov kan leda till flyttkedjor där bostäder i form av villor blir lediga för andra målgrupper.

Infrastruktur

Årjängs kommun genomkorsas av E18 i öst-västlig riktning som är av riksintresse för kommunikationer och del av TEN-T (europeiskt transportationsnät) stomnät. Vägen är viktig för godstrafik och långväga personresor samt rekommenderad färdväg för farligt gods. För delar av E18 finns behov av säkerhetshöjande åtgärder.

Ser man till mellankommunal arbetspendling är även LV 172, 177 samt 627 viktiga vägar.

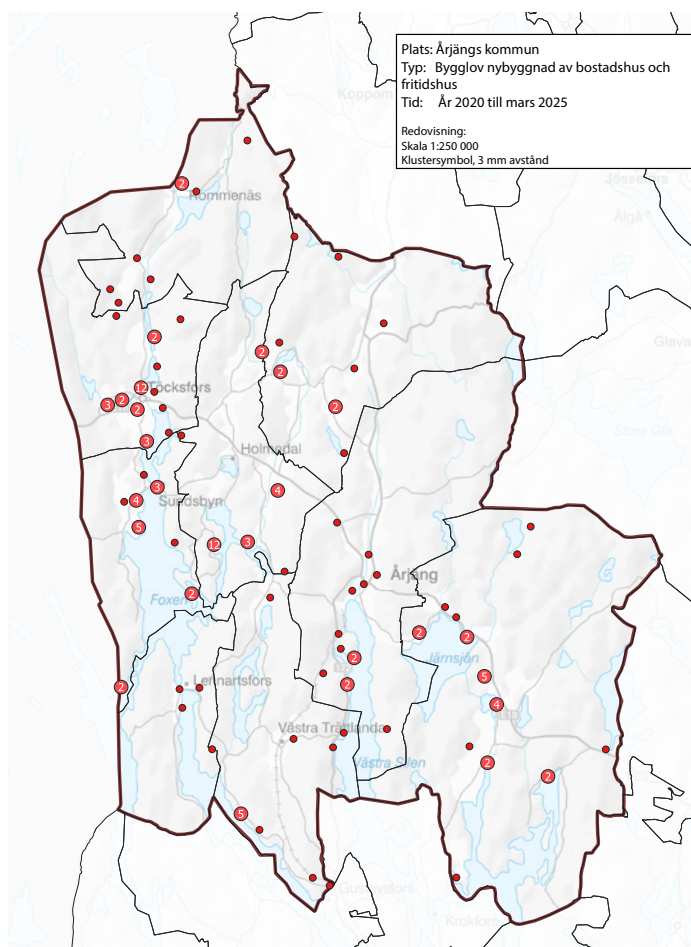

Bild: Geografisk analys av ansökta bygglov för bostadshus och fritidshus i kommunen mellan 2020- mars 2025.

SERVICE OCH ARBETSMARKNAD

Service

I kommunens båda tätorter, Årjäng och Töcksfors, är både service och skola är väl utbyggd. I kommunen finns också flera mindre bygdecentrum (småorter) med varierande grad av service. Kommunal skola och förskola finns förutom i tätorterna även i Holmedal och Sillerud. En kommunal förskola finns även i Karlanda.

Arbetsmarknad

Företagande och näringsliv är en viktig fråga för kommunen där företagsamhet prioriteras som en viktig drivkraft för kommunens utveckling. Kommunen har en tradition av egenföretagande och andelen i kommunen uppgick till 13,7 % 2023.

Arbetslösheten i kommunen är lägre än i riket. En stor del av Årjängs befolkning arbetar i Norge och utpendlingen från kommunen går främst till norska kommuner. Läget vid norska gränsen är gynnsam både för arbetsmarknad, inkomstnivåer och handel.

Inrikes arbetspendling sker främst till Karlstad följt av Arvika, Eda, Bengtsfors och Säffle medan inpendling till kommunen främst sker från Säffle, Eda, Arvika, Bengtsfors och Åmål (SCB, 2021).

PLANFÖRSLAG OCH ALTERNATIVREDOVISNING

SAMMANFATTNING AV PLANFÖRSLAGET

Årjängs kommuns översiktsplan utformas utifrån förutsättningen att befolkningsantalet framöver kommer att minska något, men enligt bostadsförsörjningsprogrammet (2026) finns fortsatt ett bostadsbehov för den äldre befolkningen där det dels behövs fler tillgänglighetsanpassade bostäder och dels andra typer av bostäder för de äldre som inte är i behov av vårdboende.

Årjängs kommun vill fokusera på att behålla befintliga invånare och sin goda arbetsmarknad, och översiktsplanen utformas för att dra nytta av dessa faktorer samt av kommunens strategiska läge med landgräns till Norge och ett rikt sjölandskap och naturliv.

Metod för framtagande av utvecklingsinriktning

Som diskussionsunderlag för kommunens framtida utveckling användes scenariokors som metod där fyra olika scenarion arbetades fram. Scenariona togs fram utifrån en utveckling med spridd eller tät bebyggelse samt hög eller låg offentlig styrning. Resultatet blev fyra geografiska utvecklingsinriktningar som sedan diskuterats och omarbetats till en mer välvägd inriktning för kommunen.

Den utvecklingsinriktning som presenteras har föregåtts av regelbundna arbetsgruppsmöten, politiska styrgruppsmöten samt byggedialoger.

Sammanfattning av utvecklingsinriktningen

Årjängs kommun vill fokusera på att behålla befintliga invånare och sin goda arbetsmarknad, och översiktsplanen utformas för att dra nytta av dessa faktorer samt av kommunens strategiska läge med landgräns till Norge och ett rikt sjölandskap och naturliv.

Bebyggelse

Det är ett uttryckt önskemål både från invånare och politiker att Årjängs kommun fortsatt ska verka för en levande landsbygd och för att motverka befolkningsminskning ska huvudfokuset vara att behålla befintliga invånare.

I kommunen finns en efterfrågan på attraktiva sjönära bostäder samt bostäder inom tätort med närhet till skola och annan offentlig och kommersiell service som tillsammans ger attraktiva boendemiljöer och ett enklare vardagsliv. Efterfrågan finns också på alternativa

bostäder för äldre som fortfarande bor kvar i sin villa. Det som efterfrågas är fortsatt boende inom det egna geografiska området, i närhet av service och med enklare skötsel än en villa.

Kommunen anser att ett visst ianspråktagande av jordbruksmark för småhusbyggnation i vissa fall är ett väsentligt samhällsintresse.

För transportkrävande verksamhetsmark är både E18 och 172:an är gynnsamma lägen. En annan möjlighet för verksamheters lokalisering är i närhet av kraftkällor, så som vind- och solkraftsanläggningar.

Kommunikationer

Sträckan Stockholm-Oslo är utpekad som en extra viktig sträcka för trafik och kommunen anser att sträckan Valnäs-Bäckevarv bör ingå i nationell plan för transportinfrastruktur. Kommunen ser också möjligheter för en järnvägssträcka på brobana genom kommunen som en del av en ny sträcka mellan Sverige och Norge.

Årjängs kommun ställer sig positiv till länstransportplanens prioritering av underhållsåtgärder av vägnätet.

Kommunen vill arbeta för dynamisk kollektivtrafik.

Grön- och blåstruktur

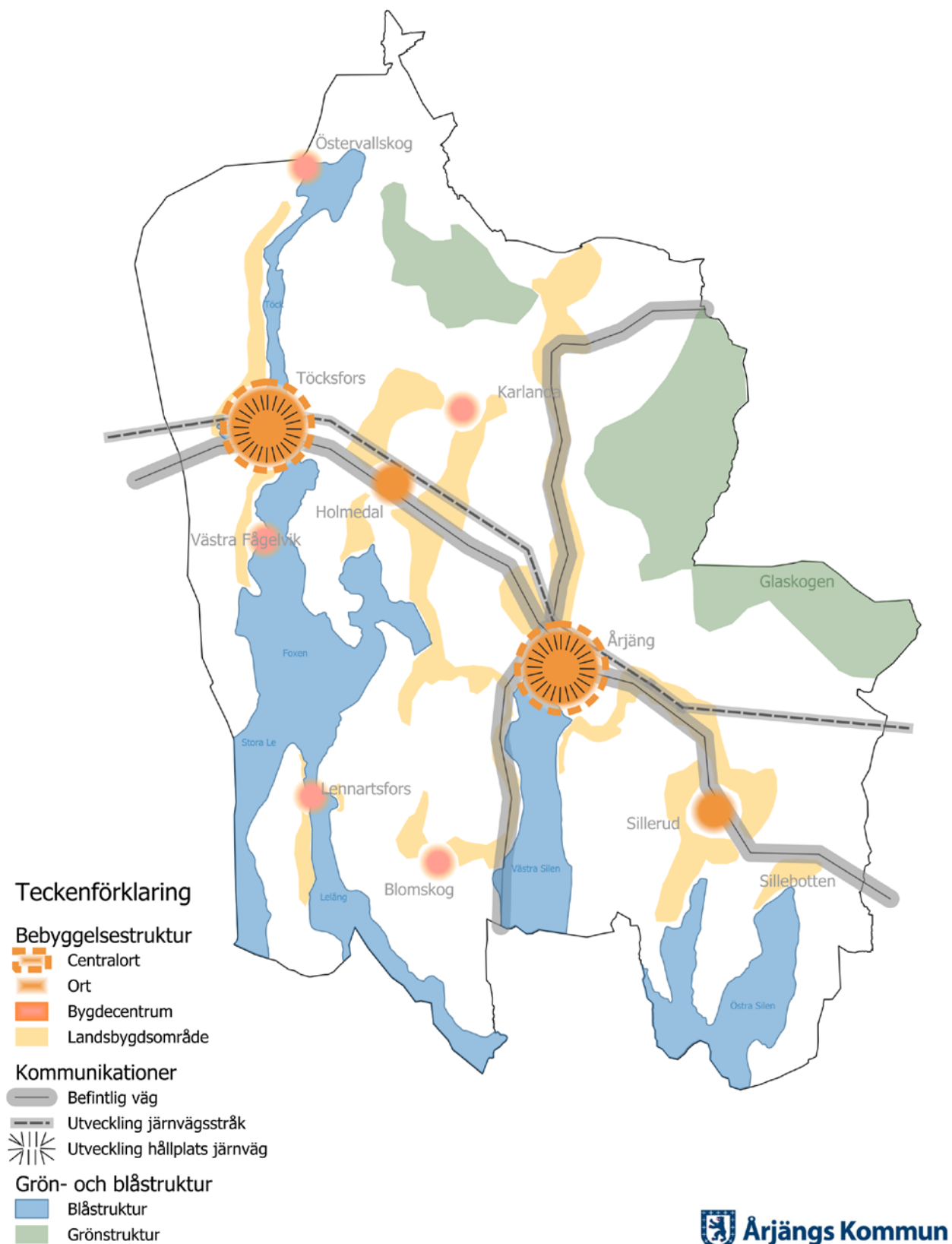
Glaskogen och sjösystemet DANO är de mest uppskattade och besökta områdena för natur- och friluftsliv i kommunen. Natur- och friluftsliv är en oerhört viktig beståndsdel i en glesbygdskommun. Det värde som naturen ger boende är troligen en stor orsak till att människor väljer ett boende utanför tätort. Kommunen står bakom införandet av turismpass/naturpass för att minska slitaget på värdefulla naturområden.

Energi

I stort är kommunen positivt inställd till att bidra till en lokal, diversifierad och fossilfri energiproduktion som kan bidra till ett mer robust elnät och samhälle i stort, men det får inte vara på bekostnad av de egna invånarna eller besöksnäringen. En balans behöver finnas mellan det rörliga friluftslivet och olägenheter för boende och besökare i förhållande till nyttan av uppförandet av vindkraftverk.

I samrådsförslaget tar kommunen ingen ställning till vindkraftsfrågan.

UTVECKLINGSINRIKTNING

NOLLALTERNATIV

Planförslaget ska jämföras med miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs, ett så kallat nollalternativ. Nollalternativet visar den troliga utvecklingen om inte planförslaget genomförs. För Årjängs kommun är nollalternativet att den nu gällande översiktsplanen från 2016 fortsätter att vara gällande.

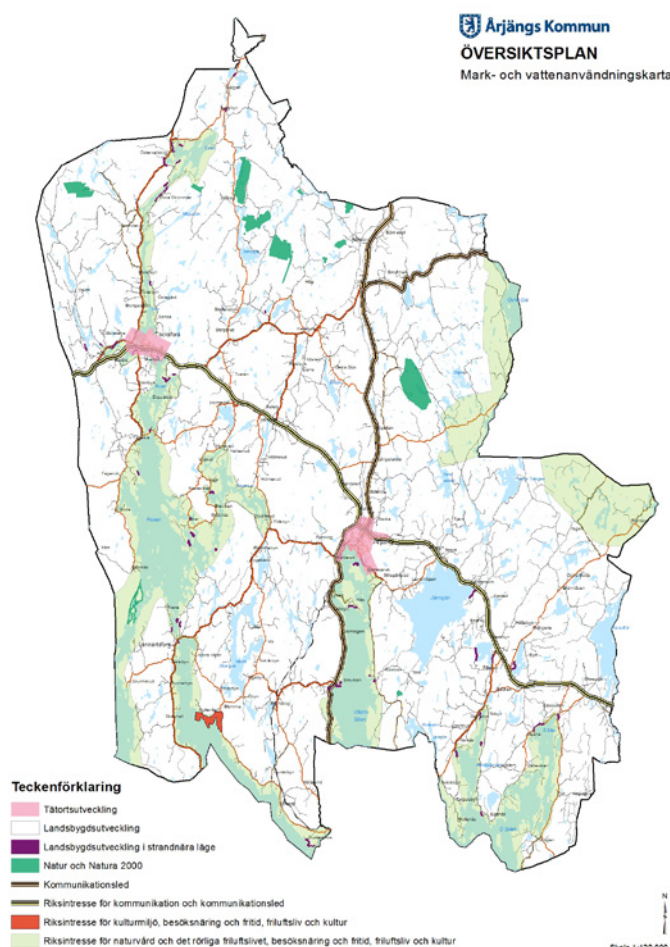
Gällande översiktsplan

Till Översiktsplanen från 2016 finns förutom en mark- och vattenanvändningskarta även tillhörande fördjupningar (FÖP) för tätorterna, LIS-plan, vindkraftsplan och ett naturprogram (värdefulla naturområden). FÖP:ar samt nyligen reviderad LIS-plan är aktuella och en del av nollalternativet. Vindkraftsplanen och naturprogrammet har bedömts som inaktuella och ingår därmed inte i nollalternativet. Trolig utveckling av vindkraft i ett nollalternativ bedöms nu vara att förfrågningar hanterat från fall till fall, samt etablering inom de områden som i nuläget handläggs. Områdena är Humletorp, Källeboda och Takenehöjden samt Djurskog.

I gällande ÖP visar mark- och vattenanvändningskartan tätortsutveckling för Årjäng och Töcksfors och landsbygdsutveckling för resterande delar av kommunen, förutom de områden som är utpekade som riksintresse ("riksintresse för kommunikation och kommunikationsled", "riksintresse för kulturmiljö, besöksnäring och fritid, friluftsliv och kultur" samt "riksintresse för naturvård och det rörliga friluftslivet, besöksnäring och fritid, friluftsliv och kultur").

Inom de olika avsnitten i översiktsplanen finns kommunala rekommendationer i stället för ställningstagande i olika frågor. Rekommendationerna är i flera fall formulerade på ett sätt som gör det svårbedömt att avgöra när de är uppnådda och hur de ska kunna användas i ett strategiskt syfte. Som exempel kan anges att man inom området Gränsutveckling ska "arbeta med miljövänliga alternativ" och att när det kommer till Tätortsutveckling är rekommendationen att "tätorterna ska vara miljömässigt hållbara". Då ståndpunkterna är rekommendationer är det svårt att avgöra om kommunen kan förväntas vara involverad i att uppnå detta eller om det är en allmänt hållen rekommendation baserat på en vision om en långsiktigt hållbar miljö.

I gällande ÖP redovisas ställningstagande om att kommunen ska arbeta för en höghastighetsbana. I FÖP Årjäng redovisar möjlighet till stationsläge. I nollalternativet antas det där med finnas samma möjlighet till etablering av järnväg som i planförslaget.

ALTERNATIV UTVECKLING FÖR VINDKRAFT

Vindkraft

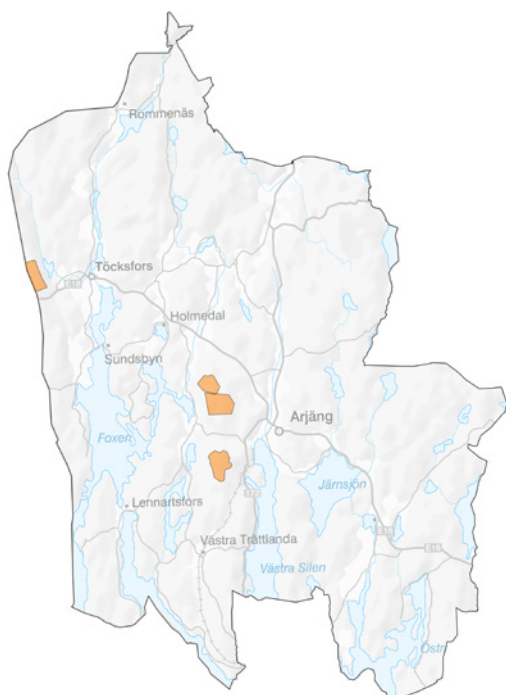
Det pågår en bred politisk diskussion om vindkraft i Årjängs kommun, vilket har mynnat i att tre möjliga ställningstaganden ska utredas vidare i samband med översiktsplanarbetet.

Det ska inför planens granskningsskede preciseras ställningstaganden kring vindkraft som sedan kommer att framgå av översiktsplanen. Ställningstagandet kommer att grundas i de synpunkter och yttranden från medborgare, myndigheter och intressenter som inkommer i samband med samrådet.

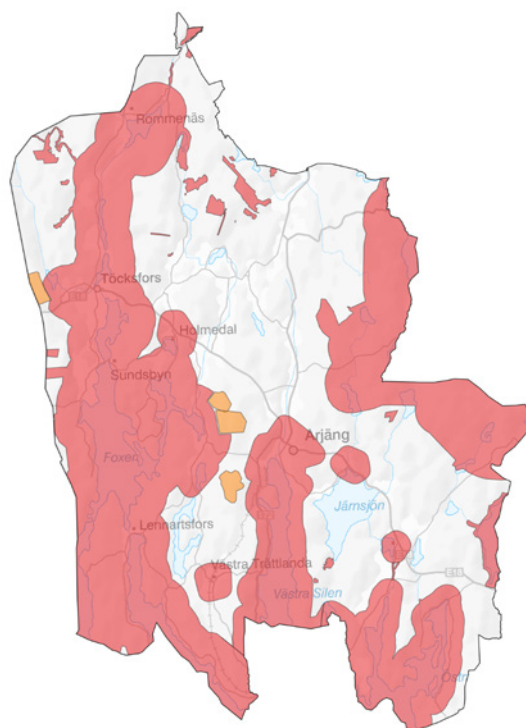
Alternativa utvecklingar av vindkraft kommer bedömas inom ramen för miljöbedömningen för de tre principiella förhållningssätt som kommer att utredas vidare under översiktsplanarbetet:

1. Ingen ny vindkraft tillåts i kommunen med undantag av prövningar inom befintliga vindparker.
2. Stoppområden införs för vindkraft inom naturreservat, områden med skyddad natur, Natura 2000, inom riksintresseområde för naturvård- respektive friluftsliv samt områden kring tät- och småorter. Från riksintressegräns i DANO-området, Glaskogen och från tät- och småorter läggs även buffertzoner med olika avstånd. Alternativet ger inget stöd till var vindkraft är lämpligt, men en tydlighet i var kommunen anser att den inte ska bedrivas och vart det är mest troligt att de lägger sitt veto.
3. Inga geografiska utpekanden av varken lämpliga områden eller av stoppområden görs, utan ansökningar bedöms från fall till fall med hänsyn till placering, omgivningspåverkan och en sammanvägd lämplighetsbedömning.

1.

2.

MILJÖBEDÖMNING

METODBESKRIVNING

Miljöbedömningen påbörjades i ett tidigt skede under framtagandet av utvecklingsinriktningen. Miljöbedömningen har under processen integrerats i översiktsplanens utformning.

Metod för bedömning har baserats på Region Gotlands bedömning av översiktsplan för Gotland 2024 (Granskningsversion, 2024-02-01).

Miljöbedömningen har utgått från planförslagets huvudsakliga inriktningars påverkan på respektive aspekt och vilka miljöeffekter som kan antas. För respektive aspekt redovisas en kortare förutsättningsdel samt beskrivning och antagna miljöeffekter av nollförslaget och planförslaget. Vidare redovisas avvägningar som gjorts under planförslagets framtagande samt exempel på förhållningssätt som motverkar negativa miljöeffekter.

Detta efterföljs av en sammanställning i tabellform samt slutsats av vilka konsekvenser som kan antas uppstå. Vidare redovisas förslag till åtgärder.

I samband med konsekvensbedömningen har en bedömning av sannolikhet för konsekvensen tillförts. Detta med anledning av att det på en översiktsplanenivå är svårt att bedöma vilka konsekvenser som kan uppstå. Vad planförslaget möjliggör kan exempelvis innebära en risk för negativa effekter men baserat på en trolig utveckling i kommunen är sannolikheten såpass låg att det är mer troligt att planförslaget medför obetydliga konsekvenser.

I den sammanvägda slutsatsen för aspekterna är det den mest negativa konsekvensen som är dimensionerande. Risker kan minska om flera inriktningar får en mer positiv bedömning eller flera bedömningar med låg sannolikhet.

Bedömningsskala

- Förväntade positiva konsekvenser
- Möjlighet till positiva konsekvenser
- Obetydliga/neutrala konsekvenser
- Risk för negativa konsekvenser
- Förväntade negativa konsekvenser

Berörda värden					
Stort					
Påtagligt					
Visst					
Obetydligt					
	Obetydligt	Visst	Påtagligt	Stort	Förslagets omfattning

Bild: Bedömningsmatris som visar att konsekvensbedömningen är beroende av förslagets omfattning och hur stort värde som berörs. Samma matris kan användas omvänt för positiva effekter.

BULLER

Förutsättningar

Bullerkällor i kommunen är i nuläget främst E18 och andra kommunikationsleder, industrier och vindkraftsparker.

Buller är ett oönskat ljud som kan påverka hälsan och livskvaliteten. Bevarandet av tysta områden är också viktigt ur ett friluftsperspektiv där flera av kommunens friluftsområden har tysthet som ett värde.

Nollalternativet

Vindkraft

I nollalternativet bedöms etablering främst möjlig inom de områden som för närvarande handläggs samt att kommande områden hanteras från fall till fall. I områdena finns ingen tät bebyggelse men samlingar av bostäder. Störst påverkan bedöms ske i delar av Sillerud och mot Glaskogen.

Järnväg

I gällande översiktsplan är järnvägens dragning inte specificerad annat än att den antas placeras vid E18 och under avsnitt om buller tas inte heller järnvägen upp specifikt.

Planförslaget

Vindkraft

I samrådshandlingarna görs inget ställningstagande vare sig för eller emot vindkraftsetablering.

Järnväg

Planförslagets ställningstagande kring utpekande av möjlig sträcka för ny järnväg kan medföra bullernivåer som överskrider beslutade riktvärden. Järnväg, liksom annan trafik, är en källa till buller och kan skapa bullerutsatta miljöer som påverkar både människor och djur. Beroende på järnvägssträckans dragning och höjd ges ljudet olika förutsättningar att transporteras över långa sträckor eller att förstärkas i volym eller intensitet beroende på omgivande bebyggelse och natur. På så sätt kan samma bullerkälla ge upphov till olika grad av störning.

Alternativ utveckling

Beroende på vilket scenario för vindkraft som kommer att bli kommunens ställningstagande (alternativ utveckling) blir påverkan av buller olika.

1. Ingen ny vindkraft tillåts i kommunen med undantag av provningar inom befintliga vindparker.

Inga nya bullerutsatta områden. Kan innebära ökat buller för närboende som redan påverkas samt att fler närboende upplever störningar om verken blir fler, högre och/eller uppförs i utkanten av befintliga områden.

2. Stoppområden med buffertzoner från orter och skyddade områden.

Fler områden än i alternativ 1 kan bedömas lämpliga för vindkraft. Alternativet innebär tydliga avstånd och hänsynstaganden till tätorter, småorter och skyddade områden. Skyddsavstånden innebär en minskad risk för buller men vid mindre gynnsamma förhållanden kan buller ändå påverka de områden som avses skyddas.

3. Ansökningar bedöms från fall till fall.

Alternativet innebär en minskad förutsägbarhet för kommunens invånare eftersom inga tydliga ställningstaganden redovisas. Det innebär dock inte en större risk att områden godkänns på olämpliga platser eftersom en sammanvägd lämplighetsbedömning kommer att göras.

Avvägningar

- Under framtagandet av samrådshandlingar har avvägning gjorts att alternativredovisning för vindkraft ska inkluderas i miljöbedömningen på grund av osäker politisk inriktning.
- Vid framtagande av utredningsområde för järnväg har avvägningar gjorts på en övergripande nivå av bl.a. värdefulla områden, jordbruksmark, påverkan på fastigheter samt kostnad och genomförbarhet. Utifrån det har flera olika sträckningar avskrivits, exempelvis där buller över sjöar skulle få större negativa konsekvenser.

Inriktning som kan påverka friluftsliv	Planförslag	Nollalternativ	Alternativ utveckling vindkraft
Järnväg	Förväntade negativa konsekvenser	Förväntade negativa konsekvenser	--
Vindkraft	Risk för negativa konsekvenser - Låg sannolikhet	Risk för negativa konsekvenser - Medel sannolikhet	1. Obetydliga/Neutrala konsekvenser
	--	--	2. Risk för negativa konsekvenser - Medel sannolikhet
	--	--	3. Risk för negativa konsekvenser - Medel sannolikhet
Sammantaget	Risk för negativa konsekvenser - Hög sannolikhet	Risk för negativa konsekvenser - Hög sannolikhet	Sammantagen påverkan varierar mellan alternativen, se ovan

Slutsats

Störningar i form av buller bedöms främst härledas från järnväg. För järnvägen råder det inga större skillnader mellan planförslaget och nollalternativet mot bakgrund att båda planer medger en höghastighetsbana och i båda scenarion är det sannolikt att kommunen skulle jobba för detta.

För vindkraft bedöms planförslaget i samrådsskedet ha en medel sannolikhet för negativa konsekvenser mot bakgrund av att det inte går att bedöma om eller var vindkraft kan aktualiseras. Den alternativa utvecklingen 1. är det alternativ som har minst risk för ökade bullerstörningar.

Buller utgör en del av den tillståndsprövning enligt miljöbalken som sker vid en förfrågning om etablering.

Sammantaget bedöms planförslaget innebära risk för negativa konsekvenser med en hög sannolikhet baserat på järnvägens påverkan.

Åtgärder

- Senare under översiktsplanprocessen bör ställningstagande om vindkraft tydliggöras.
- Vid en mer detaljerad utredning av järnvägens utbredning behöver hänsyn tas till bullerpåverkan vid befintlig bebyggelse och människors hälsa.

NATURVÄRDEN

Förutsättningar

Årjängs kommun består av cirka 88% skogsmark (SCB, 2020). Riksintresse för naturvård omfattar stora delar av kommunens sjösystem och naturreservat för Glaskogen är Värmlands störst.

Nollalternativet

Levande landsbygd

Under landsbygdsutveckling, som är den markanvändning som täcker stora delar av kommunen, redovisas att värden kan integreras med bebyggelsen och kommunen vill öka inflyttningen. Vidare redovisas rekommendation om samarbete med markägare och hållbar dialog med myndigheter vid utpekande av skyddade naturområden.

Markanvändningskartan pekar ut områden för ”Natur och Natura 2000”, och ”Riksintresse för naturvård och det rörliga friluftslivet, besöksnäring och fritid, friluftsliv och kultur”.

Järnväg

I gällande översiktsplan finns en kommunal rekommendation om att arbeta för höghastighetsbana i kommunen, men inget utpekande av sträckning gjordes mer än att ange E18 som kommunikationsled. Det konstaterades dock att en ”höghastighetsbana medför stort fysiskt intrång i naturmiljön med höga barriäreffekter”.

Vindkraft

I nollalternativet bedöms etablering främst möjlig inom de områden som för närvarande handläggs samt att kommande områden hanteras från fall till fall. I anslutning till flera områden finns kända naturvärden där påverkan behöver bedömas vidare inom ramen för tillståndsprövningen.

Planförslaget

Levande landsbygd

Kända naturvärden finns inom flera markanvändningar och en ökad bebyggelse på landsbygden kan riskera att skada kända och okända naturvärden samt viktiga spridningskorridorer. Markanvändning för landsbygden delas upp i två inriktningar där Landsbygd 1 medger en tätare grad av bebyggelse. Landsbygd 1 har anpassats efter naturvärden varav de flesta naturvärden är belägna inom Landsbygd 2 och Natur- och kulturlandskapet. Mest konflikt mellan bebyggelse och naturvärden kan ses i Björkebol.

Natur- och kulturlandskap anges i markanvändningskarta för områden av riksintresse för naturvård, natura 2000 och naturreservat. Ställningstagande anger att enstaka bebyggelse kan prövas inom riksintresseområde, men det får inte påverka riksintressets värden.

Grönområde i anslutning till tätort pekas ut, ur ett rekreations syfte, men områdena möjliggör också en grönstruktur runt tätorterna.

Planförslaget anger vidare ett positivt förhållningssätt till naturreservat med markägarens godkännande.

Järnväg

Planförslagets ställningstagande kring utpekande av möjlig sträcka för ny järnväg samt uppförande av vindkraftverk kan påverka viktiga naturvärden. De kan inom vissa geografiska områden också ge en kumulativ effekt vid påverkan på flera områden. Vid framtagandet av föreslagen järnvägssträcka har naturvärden beaktas och påverkan i största möjliga mån försökts undvikas. Att järnvägen föreslås byggas på bro kan minska påverkan genom att spridningskorridorer bevaras.

Vind

I samrådshandlingarna görs inget ställningstagande vare sig för eller emot vindkraftsetablering.

Alternativa utveckling

1. Ingen ny vindkraft tillåts i kommunen med undantag av prövningar inom befintliga vindparker.

Alternativet har mindre påverkan på naturvärden mot

Avvägningar

- Under framtagandet av samrådshandlingar har avvägning gjorts att alternativredovisning för vindkraft ska inkluderas i miljöbedömningen på grund av osäker politisk inriktning.
- Vid framtagande av utredningsområde för järnväg har avvägningar gjorts på en övergripande nivå av bl.a. värdefulla områden, jordbruksmark, påverkan på fastigheter samt kostnad och genomförbarhet.
- Avgränsning av Natur- och kulturlandskap samt Landsbygd 1 och 2 har gjorts med hänsyn till kända naturvärden.

Inriktning som kan påverka friluftsliv	Planförslag	Nollalternativ	Alternativ utveckling vindkraft
Järnväg	Förväntade negativa konsekvenser	Förväntade negativa konsekvenser	--
Levande landsbygd	Risk för negativa konsekvenser - Låg sannolikhet	Risk för negativa konsekvenser - Låg sannolikhet	--
Vindkraft	Risk för negativa konsekvenser - Låg sannolikhet	Risk för negativa konsekvenser - Medel sannolikhet	1. Obetydliga/Neutrala konsekvenser
	--	--	2. Risk för negativa konsekvenser - Låg sannolikhet
	--	--	3. Risk för negativa konsekvenser - Medel sannolikhet
Sammantaget	Risk för negativa konsekvenser - Hög sannolikhet	Risk för negativa konsekvenser - Hög sannolikhet	Sammantagen påverkan varierar mellan alternativen, se ovan

bakgrund av att inga nya vindkraftsområden tillkommer. Dock finns en möjlighet att förtätning sker på bekostnad av naturvärden som tidigare har undantagits exploatering.

2. Stoppområden med buffertzoner från orter och skyddade områden.

Alternativet tydliggör att kommunen inte godkänner vindkraftsetablering inom eller i anslutning till områden med högre skyddsform för naturvärden, exempelvis riksintresse för naturvård, naturreservat och Natura 2000. Påverkan från möjliga etableringar utanför stoppområden kan ske på naturvärden med annan skyddsform och grönstrukturer.

3. Ansökningar bedöms från fall till fall.

Alternativets påverkan på naturvärden är svår att bedöma eftersom inga områden pekas ut. Bedömning sker inom ramen för kommande tillståndsprövningar där hänsyn tas till naturvärden.

Slutsats

Påverkan på naturvärden bedöms främst ske till följd av järnvägen. Konsekvenserna beror dock på den slutliga sträckningen. För järnvägen bedöms samma påverkan för nollalternativet som för planförslaget då en liknande utveckling möjliggörs i båda alternativ.

Landsbygdsboende bedöms kunna påverka naturvärden. En förändrad markanvändning kan påverka kända och okända naturvärden samt fragmentera viktiga spridningskorridorer. För nollalternativet och planförslaget bedöms samma sannolikhet till påverkan men då planförslaget har en diversifierad användning för lands-

bygden är det än dock troligt att en större anpassning och medvetenhet finns i kommande prövningar.

För vindkraft bedöms planförslaget i samrådsskedet ha Störst påverkan inom planförslaget, nollalternativet och alternativ utveckling 3, där ansökningar hanteras från fall till fall. Planförslaget innebär en osäkerhet på grund av otydligt ställningstagande. Minst sannolikhet för påverkan på naturvärden ger alternativ 1 följt av alternativ 2.

Påverkan på naturvärden utgör en del av den tillståndsprövning enligt miljöbalken som sker vid en förfrågning om etablering.

Sammantaget bedöms planförslaget innebära risk för negativa konsekvenser med en hög sannolikhet baserat på järnvägens påverkan.

Åtgärder

- Senare under översiktsplaneprocessen bör ställningstagande om vindkraft tydliggöras.
- Vid en mer detaljerad utredning av järnvägens utbredning behöver hänsyn tas till områden med höga naturvärde.
- Det naturvårdsprogram som varit en del av översiktsplanen bör hänvisas till som ett planeringsunderlag i syfte att bevara den kunskap som finns om utpekade områden.

JORDBRUKSMARK

Förutsättningar

Årjängs kommun består av cirka 4 % jordbruksmark (SCB, 2020). Frågan om viss byggnation på jordbruksmark är en intressekonflikt mellan väsentliga samhällsintressen med småhusbyggnation framför bevarande av marken i befintligt skick i förhållande till de jordbruksmarker som kan och bör nyttjas för livsmedelsproduktion och som därmed är en viktig del av vår beredskap.

Sedan 2010 har jordbruksmarken minskar med 325 hektar och en omfördelning har skett där åkermark minskat och betesmark ökat. Även skogsmarken har minskat medan bebyggd och anlagd mark, myrmark och övrig mark har ökat. Hur stor del av minskningen av jordbruksmark som skett till följd av bebyggelse är oklart. (SCB, Markanvändningen i Sverige efter region och markanvändningsklass. Vart 5:e år 2010 - 2020).

Nollalternativet

Levande landsbygd

I nuvarande översiktsplan är den kommunala rekommendationen kring byggande på jordbruksmark formulerat på följande sätt: ”Vid nyexploateringar är det viktigt att integrera jordbruks- och skogsmiljöer för att möjliggöra för variationsrika, annorlunda och attraktiva livs- och rörelsemiljöer.” Vidare anges att lokal produktion av livsmedel ska stimuleras. Översiktsplanen har inte fungerat som till tillfredställande stöd vid bygglov och förhandsbesked och inte heller tagit ställning i frågan när det kan anses vara motiverat att tillåta byggnation.

Planförslaget

Levande landsbygd

Stora delar av markanvändningen Landsbygd 1, som medger tätare bebyggelse, sammanfaller med jordbruksmark. Detta med anledning av att den historiska framväxten i kommunen skett i dessa stråk. Planförslaget ger ökade möjligheter till ett visst ianspråktagande av jordbruksmark för bostadsbyggnation, och i synnerhet mindre småbruk. Planförslaget har försetts med ställningstaganden och riktlinjer för när och hur kommunen bedömer att jordbruksmark kan bebyggas på ett ändamålsenligt sätt. Riktlinjerna syftar till att undvika exploatering som försvårar ett rationellt jordbruk.

Avvägningar

- Riktlinjer har tillförts planförslaget i syfte att tydliggöra olämplig exploatering.
- Bedömning av vad som är av väsentligt samhällsintresse och avvägning mellan utveckling av landsbygdsboende och restriktivitet av ianspråktagande av jordbruksmark.

Inriktning som kan påverka jordbruksmark	Planförslag	Nollalternativ
Levande landsbygd	Förväntade negativa konsekvenser	Förväntade negativa konsekvenser
Sammantaget	Förväntade negativa konsekvenser	Förväntade negativa konsekvenser

Slutsats

Kommunen har en låg grad av jordbruksmark varav bevarande av kvarvarande mark och en ändamålsenlig utbyggnad på/invid marken behöver eftersträvas. Det är också viktigt att fortsatt möjliggöra ett boende på landsbygden som främjar fortsatt brukande och minskad risk för igenväxning. Det är dock en större risk att jordbruksmark förloras genom att den bebyggs än att den växer igen då bebyggelse utgör en mer permanent förlust.

Nuvarande översiktsplan har inte gett ett tillräckligt stöd för prövning och lovgivning. Ställningstagandena är otydliga. Otydligheten kan innebära att olämplig bebyggelse medges men också att färre exploateringar medges eftersom det inte finns stöd i översiktsplanen. Minskade möjligheter för bostäder och småbruk kan dock leda till minskad befolkning på landsbygden och senare igenväxning och förlust av brukningsvärd mark.

Utpekande av Landsbygd 1 på jordbruksmark innebär en konflikt som förtydligas genom riktlinjer och rekommendationer. Riktlinjerna och rekommendationerna i planförslaget kan innebära att mer jordbruksmark bebyggs vilket innebär en permanent förändring av markanvändningen. Det kan dock innebära att jordbruksmark byggs på ett sätt som inte stör det rationella brukandet av marken och istället innebära att fler kan bo och verka på landsbygden samt bruka jorden vilket därmed kan minska risken för igenväxning.

Sammantaget bedöms planförslaget innebära förväntade negativa konsekvenser baserat på möjlighet för inspråktagande av jordbruksmark.

Åtgärder

Ingen åtgärd föreslås

LANDSKAPSBILD

Förutsättningar

Kommunen har stora orörda skogsområden och vildmarksbetonade rekreationsområden. Vindkraft påverkar landskapsbilden i delar av kommunen.

Nollalternativet

Vindkraft

I gällande översiktsplan beskrivs Årjängs kommuns landskap som präglad av berg och sammanhängande sjösystem där tre landskapstyper dominerar: skogsklädda bergspartier, uppodlade dalgångar och stora sjöar. Det konstateras vidare att de olika landskapstyperna påverkas i olika grad av vindkraftverk. I nollalternativet bedöms etablering främst möjlig inom de områden som för närvarande handläggs samt att kommande områden hanteras från fall till fall.

Järnväg

I gällande översiktsplan finns en kommunal rekommendation om att arbeta för höghastighetsbana i kommunen, men inget utpekande av sträckning gjordes mer än att ange E18 som kommunikationsled. Det konstaterades dock att en ”höghastighetsbana medför stort fysiskt intrång i naturmiljön med höga barriäreffekter”.

Planförslaget

Vindkraft

I samrådshandlingarna görs inget ställningstagande vare sig för eller emot vindkraftsetablering.

Järnväg

Planförslagets ställningstaganden för järnväg kan komma att innebära påverkan på landskapsbilden i kommunen. Ett utpekande av ny järnvägssträcka kan innebära en stor förändring av nuvarande landskapsbild då en järnväg kan komma att förläggas på brobana en bit över marken på en del sträckor. Delar av järnvägens sträckning föreslås anordnas i tunnlar där topografin så kräver.

Områden i anslutning till utredningskorridoren påverkas mest av förslaget. Påverkan på landskapsbild sett från sjöar beror på var tunnlar föreslås, men störst risk för påverkan bedöms kunna ske vid Järnsjön och Stora Bör.

Alternativ utveckling

1. Ingen ny vindkraft tillåts i kommunen med undantag av prövningar inom befintliga vindparker.

Alternativet har mindre påverkan på landskapsbild mot bakgrund av att inga nya vindkraftsområden tillkommer. Uppförande av högre verk kan innebära ett ökat påverkansområde och större andel ljusföroreningar.

2. Stoppområden med buffertzoner från orter och skyddade områden.

Alternativet tydliggör att kommunen inte godkänner vindkraftsetablering inom eller i anslutning till tätare bebyggelse och områden med friluftsvärden och känslig landskapsbild. Påverkan kan dock ske på längre avstånd än stoppområden, men risken för påtagliga konsekvenser minskar.

3. Ansökningar bedöms från fall till fall.

Alternativets påverkan på landskapsbild är svår att bedöma eftersom inga områden pekas ut.

Avvägningar

- Under framtagandet av samrådshandlingar har avvägning gjorts att alternativredovisning för vindkraft ska inkluderas i miljöbedömningen på grund av osäker politisk inriktning.
- Vid framtagande av utredningsområde för järnväg har avvägningar gjorts på en övergripande nivå av olika stråks påverkan på landskapsbild sett från värdefulla rekreationsområden och bebyggelseområden.

Inriktning som kan påverka landskapsbild	Planförslag	Nollalternativ	Alternativ utveckling vindkraft
Vindkraft	2. Risk för negativa konsekvenser - Medel sannolikhet	Risk för negativa konsekvenser - Medel sannolikhet	1. Obetydliga/Neutrala konsekvenser
	--	--	2. Risk för negativa konsekvenser - Låg sannolikhet
	--	--	3. Risk för negativa konsekvenser - Medel sannolikhet
Kommunikationer, järnväg	Förväntade negativa konsekvenser	Förväntade negativa konsekvenser	--
Sammantaget	Förväntade negativa konsekvenser	Förväntade negativa konsekvenser	Sammantagen påverkan varierar mellan alternativen, se ovan

Slutsats

Det finns en risk för påverkan på landskapsbild för både planförslag och nollalternativ gällande uppförande av vindkraftsverk. Även de alternativa inriktningarna medför konsekvenser. Planförslagets risk ligger främst i otydliga ställningstagande. Alternativ 1 har ett tydligare ställningstagande i att endast befintliga parker ska utvecklas varav konsekvenserna bedöms som mer neutrala även om de kan påverka redan berörda områden i högre utsträckning. Det kan också innebära en ökning av ljusföroreningar till friluftsområden med känslig landskapsbild.

Järnvägens påverkan på landskapsbilden bedöms medföra negativa konsekvenser, framförallt på grund av ambitionen att förlägga den på brobana vilket gör den synlig från större avstånd. Både planförslaget och nollalternativet bedöms möjliggöra samma anläggning.

Sammantaget bedöms planförslaget leda till förväntade negativa effekter baserat på järnvägens påverkan.

Åtgärder

- Senare under översiktsplaneprocessen bör ställningstagande om vindkraft tydliggöras.

FRILUFTSLIV

Förutsättningar

De största områdena för friluftsliv utgörs av sjösystemet DANO och Glaskogens naturreservat som är viktiga både för besöksnäringen och för kommuninvånarna. Leder finns på flera platser i kommunen samt i tätortsnära och bygdenära områden.

Nollalternativet

Levande landsbygd

Nollalternativet medger en utbyggnad på landsbygden genom markanvändning landsbygdsutveckling. Vidare beskriver översiktsplanen olika friluftsvärden för invånare och besöksnäring samt ställningstagande om tillgänglighet.

Markanvändningskartan pekar ut områden för ”Natur och Natura 2000”, och ”Riksintresse för naturvård och det rörliga friluftslivet, besöksnäring och fritid, friluftsliv och kultur”.

Vindkraft

I nollalternativet bedöms etablering främst möjlig inom de områden som för närvarande handläggs samt att kommande områden hanteras från fall till fall. Områden finns i närheten av friluftsområden och kan ha en påverkan på friluftsområden, främst Glaskogen, Stora Bör och Östra Silen.

Planförslaget

Levande landsbygd

Planförslagets ställningstaganden kring levande landsbygd med boende och service spritt över kommunens yta kan ge konsekvenser för kommunens områden för friluftsliv, främst genom påverkan på tillgängligheten med en minskad yta för det rörliga friluftslivet samt genom barriäreffekter. Störst påverkan bedöms dock vattennära bebyggelse ha vilket hanteras i LIS-planen. Riksintresseområde för friluftsliv ges ingen specifik markanvändning men ställningstagande om att DANO-analys ska användas vid bedömning om områdets värden. Ställningstagande anges att exploatering inom riksintresseområdet inte får orsaka skada på riksintressets värden. Vidare anges ett behov av att reglera besöksnäringen i DANO-området på grund av ökat slitage.

Ställningstaganden om friluftsvärden redovisas för utveckling av dressinbana samt cykelmöjligheter.

Vindkraft

I samrådshandlingarna görs inget ställningstagande vare sig för eller emot vindkraftsetablering.

Alternativ utveckling

1. Ingen ny vindkraft tillåts i kommunen med undantag av provningar inom befintliga vindparker.

Alternativet har mindre påverkan på friluftsliv mot bakgrund av att inga nya vindkraftsområden tillkommer. Uppförande av högre verk kan innebära ett ökat påverkansområde och större andel ljusföroreningar. Detta innebär en ökad grad av störning sett från bl.a. Stora Le, Foxen och Västra Silen.

2. Stoppområden med buffertzoner från orter och skyddade områden.

Alternativet tydliggör att kommunen inte godkänner vindkraftsetablering inom eller i anslutning till tätare bebyggelse och områden med friluftsvärden och känslig landskapsbild. Påverkan kan dock ske på längre avstånd än stoppområden, men risken för påtagliga konsekvenser minskar.

3. Ansökningar bedöms från fall till fall.

Alternativets påverkan på landskapsbild är svår att bedöma eftersom inga områden pekas ut.

Avvägningar

- Under framtagandet av samrådshandlingar har avvägning gjorts att alternativredovisning för vindkraft ska inkluderas i miljöbedömningen på grund av osäker politisk inriktning.
- Ställningstagande kring besöksnäring har diskuterats utifrån slitage i naturområden, påverkan på det lokala friluftslivet samt viktig näringsgren för kommunen.

Inriktning som kan påverka friluftsliv	Planförslag	Nollalternativ	Alternativ utveckling vindkraft
Levande landsbygd	Obetydliga/Neutrala konsekvenser	Obetydliga/Neutrala konsekvenser	--
Vindkraft	Risk för negativa konsekvenser - Medel sannolikhet	Risk för negativa konsekvenser - Medel sannolikhet	1. Obetydliga/Neutrala konsekvenser
	--	--	2. Risk för negativa konsekvenser - Låg sannolikhet
	--	--	3. Risk för negativa konsekvenser - Medel sannolikhet
Sammantaget	Risk för negativa konsekvenser - Låg sannolikhet	Risk för negativa konsekvenser - Låg sannolikhet	Sammantagen påverkan varierar mellan alternativen, se ovan

Slutsats

Kommunens stora områden av friluftsliv, som har värden i form av tysthet och vildmarksbetonad landskapsbild, medför en bedömning av att all vindkraft på något sätt kan påverka friluftsvärden. Känsligast för en förändrad landskapsbild och minskad känsla av orördhet är Foxen och Stora Le på grund av deras vildmarksaktar beskrivet i riksintresse för naturvård.

Även om förtätning/komplettering av befintliga områden kan påverka friluftsvärden bedöms det mer troligt att nya områden innebär en negativ påverkan. Denna risk för påverkan bedöms vara av en sådan mindre grad att den klassas som neutral.

Gällande inriktning för levande landsbygd bedöms det inte troligt att en utveckling kommer ske i sådan utsträckning att det negativt skadar friluftsvärden.

Sammantaget bedöms planförslaget kunna innebära risk för negativa konsekvenser, men med en låg sannolikhet, främst på grund av påverkan från vindkraft och otvetydliga ställningstaganden i översiktsplanen.

Åtgärder

- Senare under översiktsplaneprocessen bör ställningstagande om vindkraft tydliggöras.

MILJÖEFFEKTER OCH KONSEKVENSER, MILJÖMÅLEN

Miljömålssystemet består av ett generationsmål, 16 miljökvalitetsmål samt ett antal etappmål inom områdena avfall, biologisk mångfald, farliga ämnen, hållbar stadsutveckling, luftföroreningar och klimat. Sveriges miljömål är det nationella genomförandet av den miljömässiga dimensionen av de globala hållbarhetsmålen.

Nedan följer en redovisning av hur översiktsplanen tar hänsyn till relevanta miljömål.

Bedömningsskala

- Förslaget bedöms bidra positivt till måluppfyllelse
- Förslaget varken bidrar eller försämrar möjligheterna till måluppfyllelse
- Förslaget bedöms inte bidra till att uppnå målet eller motverkar måluppfyllelse

Ej relevant miljömål

Begränsad klimatpåverkan

Planförslaget kan ha en negativ påverkan på miljömålet genom ökad biltrafik då fler bostäder medges på landsbygderna.

Planförslaget anger dock ställningstaganden för hållbara trafikslag såsom tåg och kollektivtrafik samt medger utbyggnad av vindkraft i anslutning till befintliga parker.

Ett landsbygdsboende kan innebära en minskad andel jordbruksmark och skogsmark men också möjliggöra ett fortsatt brukande av småskaliga jordbruk vilket kan möjliggöra mer lokalproducerad mat.

Frisk luft

De största utsläppen i kommunen kommer från biltrafik och främst från E18. Planförslaget kan innebära mer biltrafik men på grund av gles bebyggelse bedöms inte planförslaget påverka miljömålet.

Bara naturlig försurning

Ej relevant miljömål

Giftfri miljö

Planförslaget bedöms inte påverka miljömålet betydande.

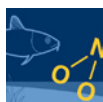
Skyddande ozonskikt

Ej relevant miljömål

Säker strålmiljö

Ej relevant miljömål

Ingen övergödning

Planförslaget kan leda till en ökning av enskilda avlopp. Kommunen jobbar aktivt med tillsyn för att minska påverkan.

Grundvatten av god kvalitet

Samtliga grundvattenförekomster har en god kvantitativ och kemisk status. Planförslaget bedöms inte påverka grundvattnet negativt.

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Ej relevant miljömål

● Myllrande våtmarker

Planförslaget redovisar ställningstagande om genomförande av kommunens våtmarksplan.

● Levande sjöar och vattendrag

Planförslaget medger en ökad möjlighet för landsbygdsboende vilket kan innebära en ökad andel enskilda avlopp. Kommunen jobbar aktivt med tillsyn för att minska påverkan.

● Levande skogar

Planförslaget planlägger naturområden med högre skyddsstatus som Natur- och kulturlandskap i markanvändningskartan. Grönområden pekas ut i anslutning till tätorterna. Landsbygdsanvändningarnas utbredning har anpassats efter kända naturvärden i den mån som bedömts möjlig. Översiktsplanen redovisar ett positivt förhållningssätt till bostadsbebyggelse på skogsmark i anslutning till jordbruksmark för att undvika fragmentering och ianspråktagande av jordbruksmark. En etablering av järnväg och eventuella vindparker påverkar skogsmark negativt och kan innebära minskade spridningskorridorer i form av avverkning vilket gör att bedömningen är en negativ påverkan istället för en neutral.

● Ett rikt odlingslandskap

Riktlinjerna och rekommendationerna i planförslaget kan innebära att mer jordbruksmark bebyggs vilket innebär en permanent förändring av markanvändningen. Största riskerna finns inom markanvändning för Landsbygd 1. Det kan dock också innebära att jordbruksmark byggs på ett sätt som inte stör det rationella brukandet av marken och istället innebär att fler kan bo och verka på landsbygden samt bruka jorden vilket därmed kan minska risken för igenväxning. Exploateringsstrycket i kommunen är också av den lägre graden vilket innebär att konflikten inte bedöms som stor.

Planförslaget innebär också i linje med miljömålet och jordbruksverkets kommentar att arbeta för landsbygdsutveckling för att underlätta för kommunens invånare att leva, bo och verka på landsbygden.

Storslagen fjällmiljö

Ej relevant miljömål

● God bebyggd miljö

Målet är brett och omfattar flera aspekter varav en total bedömning av målet är svår.

Planförslaget syftar till stor del till att vara en attraktiv landsbygdskommun. Ökade problem genom förtätning är inte ett stort problem i kommunen. Översiktsplanens ställningstagande kring järnväg innebär dock en betydande bullerkälla för de bygder och tätorterna som den föreslås passera. Planförslaget anger ett positivt förhållningssätt till nya cykelbanor. Vidare anges att kommunen vill öka möjligheterna för kollektivt resande.

Översiktsplanen pekar ut grönområden i anslutning till tätorterna där rekreativsmöjligheter är det överordnande intresset.

● Ett rikt växt- och djurliv

Planförslaget pekar ut områden med markanvändning Natur- och kulturlandskap för områden med hög skyddsnivå för naturvärden. Markanvändningen pekas inte ut för områden med lägre skyddsvärde fast där en koncentration av värden är hög.

Boende på landsbygden kan innebära en ökad skötsel av mark och småskaligt jordbruk som innebär öppethållande av värdefull ängsmark.

Planförslaget har i samrådet ett ställningstagande för vindkraft som innebär en förtätning och komplettering av befintliga verk vilket minskar påverkan på orörd naturmark. Utpekande av järnvägen innebär en påverkan på djur och växtliv genom anläggning och störningar. Att järnvägen föreslås anordnas på brokonstruktion minskar risker för barriäreffekter.

UPPFÖLJNING OCH ÅTGÄRDER

UPPFÖLJNING

Miljöbedömningen har resulterat i ett antal åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den påverkan som planen medför samt aspekter som bör inkluderas i fortsatt arbete med planförslaget. Åtgärderna har tagits fram när risker för negativa konsekvenser har identifierats och har antingen arbetats in i översiktsplanen eller listats som åtgärd i denna MKB. Eftersom det inte är möjligt att veta exakt hur utfallet av planen blir kan åtgärder för uppföljning anpassas efterhand som planen genomförs.

Uppföljning av åtgärder föreslås integreras i översiktsplanens åtgärdslista i syfte att det ska vara en kontinuerlig övervakning av behovet av de åtgärder som föreslås. Uppföljning bör ske i det dagliga tillsyns- och miljöarbetet samt i samband med planering och lovgivning.

En samlad genomgång av miljöbedömningens och översiktsplanens åtgärder görs i samband med framtagande av planeringsstrategi.

ÅTGÄRDSLISTA

Buller

- Senare under översiktsplaneprocessen bör ställningstagande om vindkraft tydliggöras.
- Vid en mer detaljerad utredning av järnvägens utbredning behöver hänsyn tas till bullerpåverkan vid befintlig bebyggelse och människors hälsa.

Naturvärden

- Senare under översiktsplaneprocessen bör ställningstagande om vindkraft tydliggöras.
- Vid en mer detaljerad utredning av järnvägens utbredning behöver hänsyn tas till områden med höga naturvärde.
- Det naturvårdsprogram som varit en del av översiktsplanen bör hänvisas till som ett planeringsunderlag i syfte att bevara den kunskap som finns om utpekade områden.

Jordbruksmark

--

Landskapsbild

- Senare under översiktsplaneprocessen bör ställningstagande om vindkraft tydliggöras.

Friluftsvärden

- Senare under översiktsplaneprocessen bör ställningstagande om vindkraft tydliggöras.

Årjängs Kommun